

Dolu Váhom a dolu Nitrou na bicykli

14 cyklistických trás

Dolu Váhom a dolu Nitrou na bicykli

Eva Dučaiová

Zostavili: Eva Dučaiová a Daniel Kollár

**Dolu Váhom a dolu Nitrou
na bicykli**

1. vydanie, 2020

© Autor textu: Eva Dučaiová

Editor: Daniel Kollár

Zodpovedný redaktor: Kliment Ondrejka

Technický redaktor: Marianna Lázničková

Jazyková úprava: Ľubica Kotmániková

© Fotografie: Eva Dučaiová, Daniel Kollár, Ladislav Mikulszký a Štefan Molnár

Fotografia na obálke: Čierny Váh

Úprava fotografií: Tomáš Votava

Mapy: SHOCart, spol. s r. o., www.cykloserver.cz

© Dizajn a typografia: Marianna Lázničková

Tlač: NIKARA, Krupina

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovoľené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA

Karľoveské rameno 4B, 71 04 Bratislava-Karľova Ves

tel.: +421 (2) 36 317 02, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2017 ako svoju 330. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-117-3

Slovo na úvod

V poslednom období sú medzi cyklistami a cykloturistami čoraz obľúbenejšie diaľkové trasy (EuroVelo), ktoré sa v Európe označujú veľkým písmenom E. V súčasnosti sa počet diaľkových cykloturistických trás v Európe ustálil na čísle 16 a cez Slovensko prechádzajú tri z nich: E6, E11 a E13.

Pravdepodobne najznámejšia a najnavštevovanejšia je trasa E6, ktorej časť tvorí Dunajská cyklistická cesta. Na Slovensko vchádza pri hraničnom priechode Berg-Petržalka a ďalej vedie pozdĺž Dunaja až do Štúrova. E11 je Východoeurópska cyklocesta, ktorá spája Nordkapp s Aténami a na Slovensku prechádza cez Prešov a Košice. Cesta je vybudovaná len na niektorých úsekoch a zatiaľ nie je veľmi známa. Tretou trasou, ktorá prechádza cez Slovensko, je E13 – Cesta železnej opony. Vedie pozdĺž bývalej „železnej opony“, kedysi nepriepustnej hranice medzi západnou a východnou Európou, od Barentsovoho mora na severe až po Čierne more na juhu. Na Slovensku ide popri riekach Morava a Dunaj.

Okrem týchto trás však má Slovensko výborný potenciál na to, aby sa tu vybuodovali ďalšie diaľkové trasy (najmä pozdĺž slovenských riek). Na Slovensku je zatiaľ zaručene najznámejšia Vážska cyklomagistrála, ktorá vedie pozdĺž najdlhšej slovenskej rieky a na niektorých úsekoch je už solídne vybudovaná ako cyklochodník. Určite ešte pretečie dolu Váhom veľa vody, kým vznikne súvislý cyklochodník po celej dĺžke rieky, my sa však už teraz môžeme vybrať od prameňa Váhu až k jeho ústiu do Dunaja. Podľa toho, ktorý prameň Váhu si vyberieme, prejdeme na ceste približne 500 km rozdelených do siedmich dní. Autorka Eva Dučaiová ich prešla v lete roku 2019 a pridala k nim ešte jednu bonusovú trasu na strednom Považí – výlet k bielokarpatským bradlám.

Malebnú cestu dolu Váhom opísal už v 19. storočí Alojz Mednyanský, avšak nie zo sedla bicykla. Eva Dučaiová k nej pridala ešte aj cestu dolu riekou Nitra, a tak nadšenci cykloturistiky majú možnosť počas ďalších štyroch dní absolvovať takmer 260 km a spoznať našu štvrtú najdlhšiu rieku. Aj k nej sme pridali jednu trasu, ktorá spája v cieľovom meste rieky Dunaj, Váh a Nitru a je akýmsi bonusom a záverečnou bodkou na našom putovaní dolu Váhom a Nitrou. Samozrejme, rozdelenie trás na jednotlivé etapy je len naším návrhom, ako poňať bicyklovanie pozdĺž riek. Každý podľa svojich schopností či kondície si môže skombinovať dlhšie alebo kratšie úseky pozdĺž rieky a prispôbiť si jednotlivé vzdialenosti. Naším cieľom bolo, aby jednotlivé etapy boli stredne náročnými pre tých, ktorí už dlhšie bicyklujú a majú čosi za sebou, a aby jazda pozdĺž Váhu a Nitry nebola len o športovom výkone, ale aj o vnímaní prírody a krajiny a ich spoznávaní.

Okrem základného opisu každej trasy tu nechýbajú ani zaujímavosti súvisiace s jednotlivými miestami, cez ktoré prechádzame. Samozrejmosťou sú výrezy máp s priebehom trasy a podrobné praktické informácie časových rozvrhov, stúpaní či náročnosti. Pri spracovaní týchto údajov sme spolupracovali aj s portálom cykloserver.cz, v ktorom sú jednotlivé úseky trás zakreslené aj pre vaše ďalšie používanie či priblíženie. Texty sú doplnené viac ako 150 farebnými fotografiami, ktoré sa snažia ilustrovať priebeh trás a vizuálne aspoň čiastočne pripraviť čitateľa na pohľady, ktoré ho na trase čakajú. Tie len dopĺňajú celkové zážitky z absolvovania cyklickej jazdy dolu Váhom a Nitrou a celkom iste aj skvelé pocity po jej ukončení.

Daniela Kollar

Bicyklovanie okolo Váhu

Pozdĺž Váhu od prameňa až k jeho ústiu prechádza veľké množstvo cyklotrás – od červených diaľkových magistral až po žlté miestne prepojenia a odbočky. Očakávali sme, že červené cyklomagistraly budú najlepšie značené a budú aj najkvalitnejšie. Žiaľ, skutočnosť nás presvedčila o opaku. Cyklotrasy okolo Váhu sú síce na mape pekne nakreslené, ich značenie v teréne je však na mnohých miestach menej ako symbolické. Obmedzuje sa často len na smerovníky a šípky v obci, ktoré priamo v teréne

nepotvrdzujú už žiadne kreslené cykloznačky a cykloturista na svojej ceste nenájde ani stopu o tom, že tadiaľto vedie cyklotrasa. Céčka popri ceste sa objavujú sporadicky, a tak ako sa náhle objavia, tak náhle aj zmiznú. Často sme sa nechali viesť miestnymi cyklistami, ktorí nás svojím pohybom naviedli na ten najpohodlnejší výjazd z mesta a prejazd do ďalšej obce.

Pri plánovaní cyklotúry pozdĺž Váhu treba počítať predovšetkým s orientáciou podľa navigácie, bez ktorej sa stáva naše putovanie

sériou pokusov a omylov. Aj my sami sme si cestu dôsledne naplánovali podľa cyklotrás v mape. Snažili sme sa vyhýbať pohybu po frekventovaných štátnych cestách, niekedy sme sa tomu však nedokázali vyhnúť, či už preto, že tu chýbali mosty, alebo sa nedalo ísť inou trasou, alebo jednoducho preto, že oficiálna cyklotrasa nebola udržiavaná a stala sa len ťažko prechodnou. Niekoľkokrát sa nám stalo, že sme v zúfalstve z hrboľatej a nepokosenej hrádze zbehli z tejto červenej

cyklomagistrály do najbližšej obce a pár kilometrov si oddýchli na miestnej asfaltke. Znamenalo to síce viac kilometrov, ale nekonečnú úľavu pre naše vytrasené telá.

Najlepšie sa nám pri tomto putovaní osvedčili horské bicykle s hrubými univerzálnymi plášťami. Na asfalte nás až tak nebrzdili, ale v teréne a na nekvalitných asfaltkách poskytli potrebné pohodlie a istotu. Cestné bicykle s úzkymi, hladkými plášťami na takomto teréne nemajú šancu.

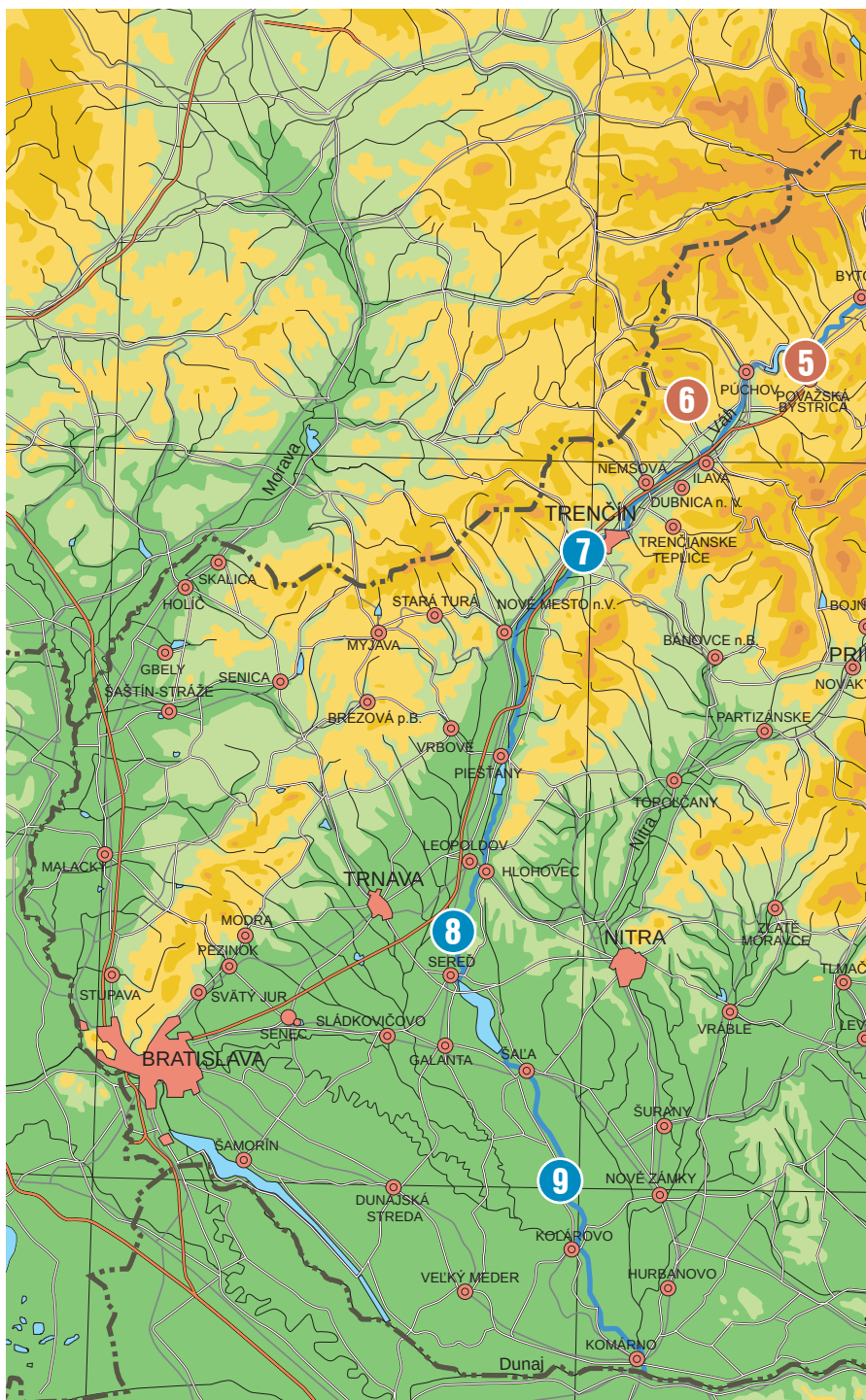
Nový asfaltový cyklochodník okolo Váhu pri Liptovskom Mikuláši

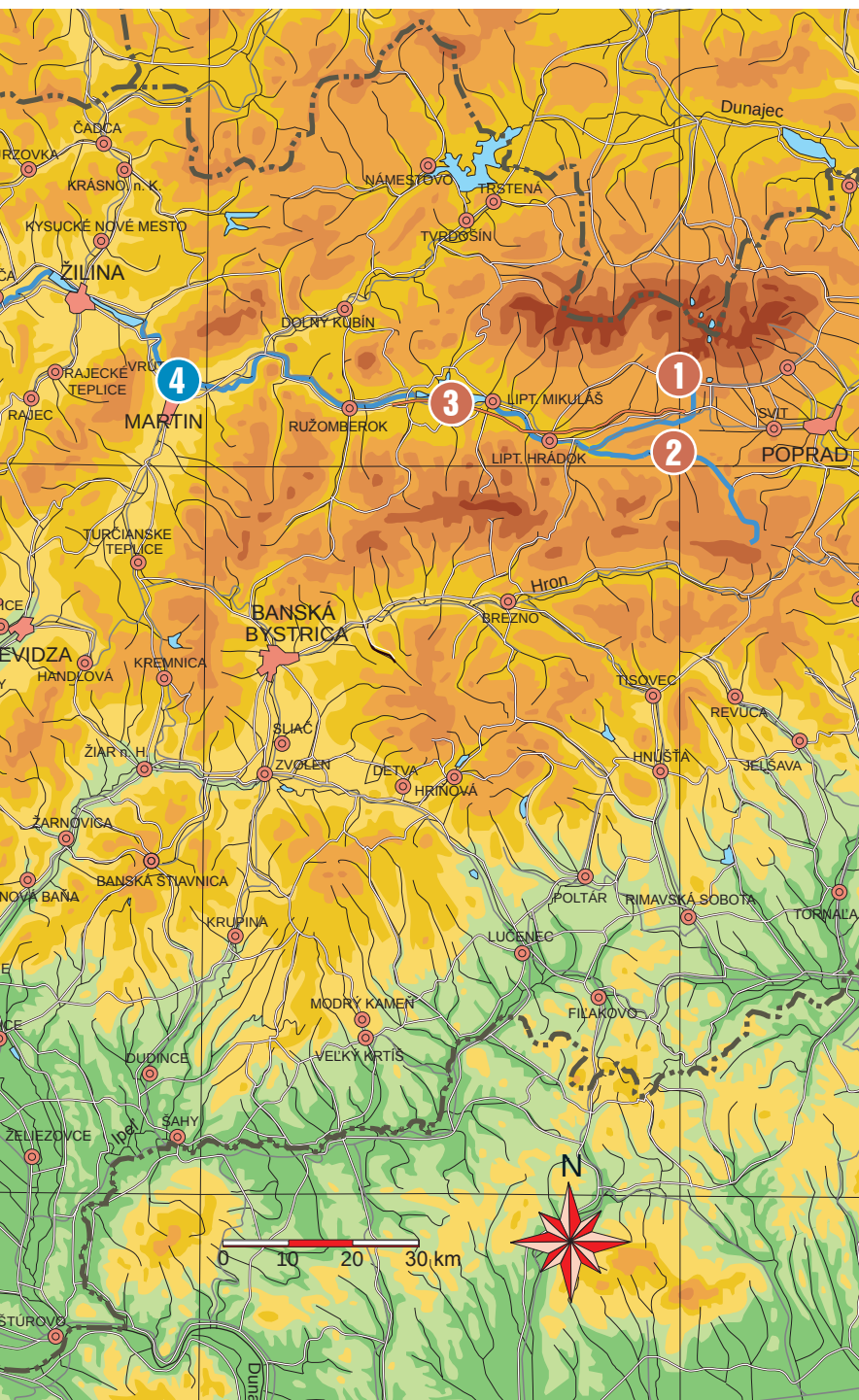

Úseky cesty dolu Váhom

- 1. deň – Z pramennej oblasti Bieleho Váhu**
stredne náročná trasa ●
dĺžka (km): 57, počet nastúpaných metrov: 870
- 2. deň – K prameňu Čierneho Váhu**
stredne náročná trasa ●
dĺžka (km): 52, počet nastúpaných metrov: 770
- 3. deň – Z Kráľovej Lehoty do Ružomberka**
stredne náročná trasa ●
dĺžka (km): 74, počet nastúpaných metrov: 750
- 4. deň – Z Ružomberka do Žiliny**
ľahká trasa ●
dĺžka (km): 62, počet nastúpaných metrov: 490
- 5. deň – Zo Žiliny do Ilavy**
stredne náročná trasa ●
dĺžka (km): 71, počet nastúpaných metrov: 240
- 6. deň – Hrady Bielych Karpát**
stredne náročná trasa ●
dĺžka (km): 50, počet nastúpaných metrov: 775
- 7. deň – Z Ilavy do Piešťan**
ľahká trasa ●
dĺžka (km): 87, počet nastúpaných metrov: 210
- 8. deň – Z Piešťan do Šale**
ľahká trasa ●
dĺžka (km): 79, počet nastúpaných metrov: 120
- 9. deň – Zo Šale do Komárna**
ľahká trasa ●
dĺžka (km): 69, počet nastúpaných metrov: 100

Rieka Váh

„Prekrásne údolie, ktorým preteká Váh, jedna z najväčších riek Uhorska, čo sa podľa nej údolie nazýva, mne trojnásobne drahé ako kraj, historické územie i domovina, ponúkalo sa už dávno za vhodný námet na opis rozširujúci vlastivedné znalosti.“

Malebná cesta dolu Váhom

Takto kvetnato začal barón Alojz Mednyanský predhovor k prvému vydaniu svojej knihy Malebná cesta dolu Váhom (Mednyánszky Alajos: Malerische Reise auf dem Waagflusse in Ungarn, Pest 1826). Opisuje v nej nielen prírodné krásy,

hrady, kaštiele či zemianske kúrie pri rieke, ale významné miesto má v knihe aj opis hospodárskeho významu rieky ako dopravnej tepny, po ktorej sa dostávali poklady Hornej zeme (drevo a rozličné produkty z dreva, plátno, výrobky z vlny, bryndza, syr, vzácne produkty olejkárov) na bohatý juh až do Pešti

Alojz Mednyanský (1784 – 1844)

Uhorský šľachtic, politik a literát sa narodil v obci Priekopa, ktorá je dnes časťou Martina. Umrel v Hlohovci, odkiaľ jeho pozostatky previezli do Veselého a pochovali ho v tamojšej rodinnej krypte. Vo svojej literárnej práci sa z veľkej časti zameriaval na oblasť Slovenska (Horného Uhorska). Venoval sa najmä histórii, archeológii a národopisu. K jeho najvýznamnejším dielam patrí Malebná cesta dolu Váhom. Jej slovenský preklad vyšiel vo vydavateľstve Tatran v roku 1962. V tomto rozprávaní Mednyanský podáva farbistý obraz severo- i juhozápadného Slovenska na začiatku 19. storočia. Hlavnými zastávkami sú hrady, zámky, kaštiele, kúpele i prírodné krásy, no pomerne bohato vykreslil aj vtedajší život v okolí rieky Váh.

Pasienky nad Hybami cestou do doliny Bieleho Váhu

a Viedne. Dolu Váhom sa prepravovali aj strategické produkty, napríklad soľ z Poľska pre potreby Uhorska. Jeden z cisárskych skladov soli bol aj v Liptovskom Hrádku, kde sa nakladala na plte.

Na ceste doslova „od Tatier k Dunaju“ spája tok Váhu, ohnutý ako tetivou napnutý luk, najvýznamnejšie symboly Slovenska – vysokotatranský Kriváň a nízkotatranskú Kráľovu hoľu, pod ktorými nájdeme jeho pramene Biely a Čierny Váh, s mohutným Dunajom, s ktorým v Komárne splynú jeho vody.

Váh – rieka s mnohými naj

Váh je najdlhšou riekou prameňiacou na území Slovenska. Na svojom toku dlhom 403 km pospájal prielomovými dolinami viaceré kotliny (Liptovská, Turčianska, Žilinská). Samotný Váh vzniká pri Kráľovej Lehote v nadmorskej výške 655 m sútokom Bieleho a Čierneho Váhu. Do Dunaja ústi pri Komárne v nadmorskej výške 106 m, teda

na svojom toku od Kráľovej Lehoty prekonáva spád 549 m.

Váh má ešte niekoľko ďalších slovenských „naj“ – má (ak nepočítame Dunaj) najväčšiu plochu povodia a je na ňom aj najhlbší dvojité meander medzi Turčianskou a Žilinskou kotlinou (Domašínsky meander), vážska kaskáda predstavuje najpočetnejšiu sústavu pôvodne 22 priehrad a vodných elektrární, ktorá sa neustále rozrastá o nové malé vodné diela. Úlohou vážskej kaskády nebolo len zabezpečenie výroby elektrickej energie, ale najmä eliminácia záplav a zrovnomenenie prietoku Váhu. Výrobu elektrickej energie optimalizuje aj sústava kanálov, ktorá sa začína Krpelianskym vodným kanálom. Kanály len s krátkymi prerušeniami sprevádzajú rieku, voda ktorej tečie Hričovským, Nosickým, Kočkovským, Biskupickým a Drahovským kanálom až po Hlohovec, kde sa tento posledný spája s hlavným tokom Váhu. Všetky tieto významné miesta na Váhu na našej ceste navštívime.

Horná nádrž vodnej elektrárne Čierny Váh (v pozadí Vysoké Tatry)

Váh od miesta svojho vzniku pri Kráľovej Lehote tečie až po Žilinu, teda temer 150 kilometrov, západným smerom. Priberá na vodu bohaté prítoky – v Liptovskom Hrádku vodácky obľúbenú Belú, v Kľačanoch mohutnú Oravu, vo Vrútkach Turiec a v Žiline Kysucy. Tu sa stáča na juhozápad a po prekonaní úžiny medzi Javorníkmi a Strážovskými vrchmi vteká za Púchovom do širokého údolia a južným a juhovýchodným smerom pokračuje cez Sereď až do Komárna. Tesne pred svojím splynutím s Dunajom priberie ešte sprava vody Malého Dunaja a zľava vody Nitry.

Popri riekach odjakživa viedli obchodné cesty a samotná rieka sa tiež stala čulou dopravnou tepnou. Vysoko rozvinuté pltníctvo

prinieslo hospodársky rast, rozkvet obchodu a remesiel. O dôležitosti územia svedčí veľký počet hradov, ktoré sa týčia nad vodami rieky, a ďalších kultúrnych pamiatok v jej blízkosti.

Prameň Váhu

Biely a Čierny Váh – dve zdrojnice Váhu – sú ako rozoklaný jazyk obrovského modrého hada. Podľa hydrológov Váh vzniká práve až sútokom týchto dvoch riek. Tí, čo obývajú ich brehy, však majú jasno v tom, ktorá zo zdrojnic je dôležitejšia a významnejšia – je to práve ich riečka.

Obyvatelia Liptovskej Tepličky volali svoju rieku vždy jednoducho Váh. Prívlastok Čierny dostal až

neskôr, možno podľa tmavého tieňa vysokých smrekových lesov Čierňovázskej doliny na jeho hladine. Vo Východnej a vo Važci sa riečke s dnešným názvom Biely Váh hovorilo jednoducho Važec.

Spory a prekáračky o tom, kde je skutočný prameň Váhu, sa vždy končia úsmevne. V prospech Čierneho Váhu hovorí to, že jeho tok je dlhší a vodnatejší, v prospech Bieleho Váhu zas to, že v mieste sútoku je práve jeho tok priamejší. Spory pokračujú aj pri určovaní presného miesta prameňa.

Čierny Váh to má pomerne jednoduché – pramení jednoznačne priamo pod vrcholom Kráľovej hole v rozsiahlom pramenisku, kde sa spája niekoľko menších pramienkov. Pre turistov bol priamo pri

turistickom chodníku vybudovaný symbolický domček prameňa, do ktorého priteká voda z niekoľkých pramenísk v kosodrevine nad ním.

Biely Váh to má trochu zložitejšie. Pod Kriváňom v lokalite Rakytovských pliesok sa spájajú dva potoky privádzajúce vodu z Važeckej doliny (Veľký Zlomiskový potok) a Furkotskej doliny (Furkotský potok). Navyše skutočnú dĺžku potokov je ťažké zmerať, pretože ich vody tečú aj pod kamennými morénami. Pohodlne si teda na hociktorom mostíku náučného chodníka Rakytovské plieska môžeme povedať, že toto je pramenný tok Bieleho Váhu. Po sútoku týchto potokov však už popod Cestu slobody prechádzajú ich spojené vody so spoločným názvom – Biely Váh.

NOVÉ
ŠTRBSKÉ PLESO

Z pramennej oblasti Bieleho Váhu

(1. deň)

Býva dobrým zvykom pripraviť sa na túru aj tým, že si o našom ciele čo-to prečítame. Čím viac informácií však hľadáme o prameňoch Bieleho Váhu na internete, tým viac sa zamotávame do diskusií, kde vlastne ten prameň je. Biely Váh pramení v Tatranskom národnom parku, neostáva nám teda iné, len sa disciplinovane prejsť po chodníkoch vyznačených pre turistov a zlatokopecké výpravy nechať iným dobrodruhom. Našťastie tu máme náučný chodník Rakytovské plieska, ktorý nás do pramennej oblasti Bieleho Váhu zavedie.

Od Štrbského Plesa na Cestu slobody

Vyrážame zo stanice zubačky na Štrbskom Plese. Bicykel cez ozubené koľaje za stojacou zubačkou radšej prenesieme. Hneď za koľajnicami pokračuje pekná asfaltová cesta doľava a potom pravotočivou zákrutou klesáme okolo Nového Štrbského plesa. Na malom parkovisku sa pripájame k príjazdovej ceste na Štrbské Pleso. Obzretie sa

späť nás donúti prvýkrát vytiahnuť z puzdra fotoaparát. Pohľad ponad vodnú hladinu na tatranské štíty je skutočne romantický. Potom už nasadáme na bicykel, dobre sa zababušíme a užijeme si v rannom tatranskom chlade parádny zjazd na Cestu slobody.

Na pripojení k Ceste slobody plynule bez zastavovania odbočíme doprava smer Podbanské. Stále mierne klesáme, áut výrazne

Kriváň a Sedielková kopa z chodníka pri Rakytovských plieskach

